

HOU JE HAAGS!

PLANNEN TOT VERANDERING VAN DE POLITIEKE CULTUUR EN DE HAAGSE MORES OP HET BINNENHOF

Maandag 13 november 2006

OPEN - EERLIJK – DUIDELIJK

Na de aanval van Pim Fortuyn op het bestuurlijk bestel in 2002 is de broodnodige systeemkritiek in Den Haag verstomd. Direct na de grote afstraffing van de gevestigde politiek werden destijds overal commissies ingesteld om het geschonden vertrouwen in de bestaande politieke partijen terug te winnen. Meer openheid en meer heldere procedures waren het parool. De politieke cultuur van Den Haag zou op de schop gaan, de regentenmentaliteit en achterkamertjespolitiek zouden verdwijnen.

De lessen van Pim zijn echter te snel vergeten. Het gepantserde kader van de bestaande politieke macht heeft zich meer dan ooit verschanst in haar toren:

- De belangrijkste bestuurlijke banen worden nog steeds verdeeld onder 2,5 procent van de kiesgerechtigden die lid zijn van een politieke partij (300.000 mensen). Van dat aantal is hooguit 10% actief¹, dus we spreken over een reservoir van slechts 30.000 mensen die aanmerking kunnen komen voor alle topbanen. De politieke partij als uitzendbureau voor hoge bestuurlijke functies dus, kortom, een *incestueuze incrowd*. Een nieuwe pruikentijd in Nederland.
- Terwijl de WW-uitkeringen van alle gewone werknemers na 38 maanden stoppen, hebben ex-wethouders, -gedeputeerden en –Kamerleden nog steeds jarenlange buitenproportioneel riante wachtgeldregelingen zonder dat zij hoeven te solliciteren.

---

¹ Professor Rinus van Schendelen (EUR) in de Volkskrant van 13 mei 2006

- Het Presidium (dagelijks bestuur) van de Tweede Kamer vergadert nog steeds in het diepste geheim waar voorstellen gedaan worden om elk Kamerlid een auto met chauffeur te geven of het Kamergebouw volstrekt onnodig uit te breiden met een extra verdieping voor 50 miljoen inclusief fitnesszaal.
- Last but not least. Relletjes blijven voor de pers altijd interessanter dan een groot inhoudelijk politiek vergezicht. Neem het betoog van oud – VVD leider Van Aartsen die een fraaie schets gaf van “Nederland in 2015” tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen van 2005 dat in de media geheel overschaduwde werd door een kinderachtig relletje rondom collega Pieter Hofstra.

I. Stop politieke benoemingen en het onderlinge baantjes verdelen!

Wie geen lid is van PvdA, CDA, VVD of D66 is vrijwel kansloos in Nederland als het gaat om een belangrijke publieke benoeming. Deze partijen hebben samen nog slechts 180.000 leden (stand per 1-1-06), dat is iets meer dan 1 procent van de bevolking. Een dikke 99% van de Nederlanders is dus momenteel bij voorbaat kansloos bij een sollicitatie naar de betere publieke baan, bijvoorbeeld naar een Commissie van wijze mannen, een Commissariaat der Koningin, burgemeester, hogere functie bij een zelfstandig bestuursorgaan of lidmaatschap van de Rekenkamer en SER.

We kunnen rustig spreken van een nomenklatoera, een nieuwe regentenklasse. Artikel 3 van de Grondwet stelt: “Alle Nederlanders zijn op gelijke voet in openbare dienst benoembaar”. Dat artikel wordt in de praktijk met voeten getreden. Neem de Secretarissen-generaal (de hoogste ambtenaren op de departementen): zij zijn keurig onderverdeeld door de vier (voorheen) grote politieke partijen: 3x VVD, 1x D66, 5x PvdA en 3x CDA. Eerlijke benoemingen in de publieke sector zijn juist van fundamenteel belang voor een goed werkende democratie.

Burgemeestersbenoemingen vinden nog immers plaats achter de gesloten deuren van de Provinciehuizen en het ministerie van Binnenlandse Zaken in Den Haag. Dieptepunt in oktober 2006: zelfs Thom de Graaf (D66) wordt tot burgemeester (van Nijmegen) benoemd. De man die als Minister vorig jaar nog is afgetreden vanwege zijn strijd tegen de benoemde burgemeester, laat zich rustig binnenhengelen in de achterkamers van het Provinciehuis in Arnhem. Geen verkiezing, geen referendum, geen bevolking van Nijmegen die om haar mening is gevraagd.

Adviesbanen in de (semi-)publieke sector worden meestal door vriendjes geregeld. Neem de beruchte benoeming vorig jaar door Minister Hoogervorst (VVD) van oud-Minister De Grave (ook VVD) tot Voorzitter van het College Tarieven Gezondheidszorg (CTG). Uitspraak Nationale Ombudsman (2006) hierover: “onbehoorlijk”.

Voorstel:

Een “*Code Eerdmans*” (a la Tabaksblat) tegen vriendjespolitiek in de publieke sector:

- Topbenoemingen bestuurders en ambtenaren alleen nog maar via openbare sollicitatieprocedures d.m.v. vacatures in de landelijke dagbladen
- Politieke gezindte mag *nóóit* het enige of doorslaggevende criterium zijn (indien relevant: altijd vooraf en met redenen kenbaar maken)
- In vacatures altijd functionele vereisten en competenties opstellen en openbaar maken

II Opheffen verschillen rechtszekerheid politici – ambtenaren – gewone werknemers

Voorstellen:

- Invoeren sollicitatieplicht voor oud-politici (ex-wethouders, ex-Kamerleden, ex-gedeputeerden en ex-bewindslieden)
- Wachtgelden ex-politici: duur maximaal 1 jaar (nu min. 2 en max. 6 jaar)²

---

² Algemene Pensioenwet politieke ambtsdragers 10 december 1969. Het eerste jaar bedraagt het wachtgeld voor politici 80% van het salaris en de daarop volgende jaren 70% (Vb. bruto maandsalaris Kamerleden 8.000 euro; 70% daarrvan =5.600 euro)

- Ex-Kamerleden ouder dan 50 jaar: duur maximaal 1 jaar wachtgeld (is nu tot aan het pensioen dus maximaal 15 jaar!)³. Geen gratis pre-pensioen meer voor ex-Kamerleden!
- Duur en hoogte van de uitkeringen voor ambtenaren ook in de praktijk gelijkstellen aan de WW-uitkeringen van gewone werknemers. Via bovenwettelijke aanvullingen worden de oude wachtgeldten, die in 2001 formeel werden geschrapt, via een achterdeur gewoon weer op hetzelfde niveau gebracht. In de praktijk krijgen ambtenaren nu een aanvullende uitkering boven op hun WW-uitkering en er is ook nog een aansluitende uitkering die na afloop van de WW-uitkering wordt uitgekeerd. Uitgangspunt van deze aanvullingen is om de hoogte van de totale uitkering (WW + aanvullende uitkering) op hetzelfde niveau te houden als de “oude” wachtgeldaanspraken die in 2001 juist zijn afgeschaft⁴. Indien voldaan wordt aan de eis dat de oude wachtgeldregeling voor iemand tot een langere uitkeringsduur zou leiden dan de WW-periode bestaat er in veel gevallen ook recht op een aansluitende uitkering. Bij exacte dezelfde ontbindingsgronden kost het ontslag van een Rijksambtenaar grosso modo 2x zoveel aan wachtgeld dan dat van een gewone werknemer (bijlage). De gemeente Amsterdam geeft jaarlijks 32 miljoen uit aan uitgekeerde wachtgeldten voor haar ambtenaren.
- Afschaffen van de Ambtenarenrechter: ambtenaren worden ondergebracht naar normaal Burgerlijk recht.

---

³ Kamerleden die op hun moment van aftreden 50 jaar en ouder zijn en gedurende een tijdvak van 12 jaren tenminste 10 jaar Kamerlid zijn geweest ontvangen wachtgeld totdat hij of zij de 65-jarige leeftijd bereikt

⁴ De hoogte van de totale uitkering (WW + aanvullende uitkering) is per overheidssector verschillend maar bestaat op hoofdlijnen uit 12 maanden 80% van het (ongemaximeerde) dagloon; 6 maanden 75% (soms: 70%) van het (ongemaximeerde) dagloon; daarna, 70% van het (ongemaximeerde) dagloon. Bron: <http://www.szw.nl>

- Vaste maximale dagvergoeding voor leden Adviesorganen van de overheid die openbaar gemaakt wordt. N.a.v. de rel over Paul Rosenmöller in 2005⁵.
- Maximumsalarissen (inclusief bonussen) voor publieke organisaties stellen op max. 240.000 euro (huidige salaris Minister-President is 158.000, moet omhoog naar 240.000).

III Wijzigen werkwijze Tweede Kamer

Gezonde kritiek op het functioneren van het parlement moet kunnen en mag niet worden afgedaan als “nestbevuilerij”. Als het nest vuil is, moet het worden schoongemaakt!

Voorstellen:

- Presidiumstukken Tweede Kamer worden openbaar (zowel notulen als agenda)
- Voorkeursdrempel Kamerleden verlagen van ¼ kiesdeler naar 1/8 kiesdeler (van 15.000 naar zo’n 7.500 stemmen)
- Politici moeten duidelijke en uitgesproken taal spreken en polariseren (nu is de Kamer een kleurloze lauwe soep)
- Geen depolitisering meer van belangrijke politieke issues (zie Kameronderzoekscommissies TBS en Integratie)
- Recessen indammen van 18 naar 12 weken per jaar
- Tweede Kamer gaat net als de rest van Nederland gewoon op vrijdags werken

---

⁵ In 2005 werd bekend dat de bijklussende Paul Rosenmöller voor zijn werkzaamheden in de Commissie PAVEM in één jaar tijd ruim 70.000 euro (excl. onkosten) had verdiend voor een dag in de week werken, d.w.z. een dagvergoeding van 1360 euro

- Aantal Tweede Kamerleden terugbrengen tot 100. In de grote Kamerfracties zijn er helaas teveel woordvoerders die van hun fractieleiding 1/8 van de onderwijsportefeuille mogen krijgen, per maand maximaal 1 debat hebben en die een jaar na hun installatie als Kamerlid nog hun maidenspeech moeten houden.....

Joost Eerdmans

Woordvoerder Justitie, Binnenlandse Zaken en Bestuurlijke Vernieuwing.

EénNL / Groep Eerdmans-Van Schijndel

13 november 2006